

Samenstelling PE-examen
Adviseur Pensioen
WFT-VAKBEKWAAMHEID 2024

College Deskundigheid Financiële Dienstverlening

23 januari 2024, Den Haag

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Toelichting	3
1. Toelichting: Kenmerken	3
2. Toelichting: Toetsmatrijs	3
3. Toelichting: Ontwikkelingen	4
Kenmerken	5
Toetsmatrijs	6
Ontwikkelingen Basis	9
Ontwikkelingen Vermogen	16
Ontwikkelingen Pensioen	24

Toelichting

Financieel adviseurs die hun adviesbevoegdheid willen behouden, moeten in vastgestelde periodes succesvol PE-examen doen. De huidige periode loopt van 1 april 2022 tot en met 31 maart 2025. De PE-examens toetsen de relevante ontwikkelingen voor de adviespraktijk van de financieel adviseurs. Jaarlijks op 1 april past het CDFD de PE-examens aan op basis van de vastgestelde ontwikkelingen.

In dit document vindt u de volgende informatie over het PE-examen Adviseur Pensioen 2024:

- de kenmerken van het examen;
- de toetsmatrijs;
- de ontwikkelingen met bijbehorende toetstermen.

1. Toelichting: Kenmerken

In dit document vindt u onder het kopje [Kenmerken](#) meer informatie over:

- de tijdsduur;
- het aantal examenvragen;
- het aantal punten dat behaald kan worden;
- de zak/slaaggrens;
- het aantal K/B-vragen en het aantal V/C-vragen.

De PE-examens bestaan uit twee onderdelen: een deel met K/B-vragen en een deel met V/C-vragen.

De K/B-vragen toetsen theoretische kennis, feitenkennis en inzicht in informatie. De K/B-vragen en de bijbehorende antwoorden zijn relatief kort. Per K/B-vraag kan de kandidaat maximaal 1 punt halen.

De V/C-vragen toetsen het toepassen van kennis, het oplossen van problemen, de wijze van communiceren en het verzamelen of het beoordelen van informatie. Dit onderdeel bestaat uit een aantal casussen waarin een klantsituatie wordt geschetst. Over elke casus worden één of meerdere vragen gesteld. Per V/C-vraag kan de kandidaat maximaal 2 punten halen.

2. Toelichting: Toetsmatrijs

De PE-examens zijn samengesteld aan de hand van een toetsmatrijs. De toetsmatrijs geeft aan in welke verhoudingen de verschillende modules en de onderdelen K/B en V/C in het examen terugkomen en welke ontwikkelingen hierbij horen.

Per onderdeel is aangegeven hoeveel procent van het totaal aantal te behalen punten een kandidaat met dat onderdeel kan halen. De percentages in de toetsmatrijs zijn afgerond op 5%. In werkelijkheid kunnen de percentages daarom een paar procent afwijken.

De toetsmatrijs voor het PE-examen Adviseur Pensioen 2024 vindt u onder het kopje [Toetsmatrijs](#).

3. Toelichting: Ontwikkelingen

In de PE-examens komen de relevante, actuele ontwikkelingen aan bod die van toepassing zijn op de adviespraktijk binnen de betreffende beroepskwalificatie. Deze ontwikkelingen zijn niet ouder dan drie jaar. De examens meten uw kennis over de ontwikkelingen binnen uw beroepskwalificatie uit deze periode en of u deze kunt toepassen.

Het PE-examen bestaat uit de ontwikkelingen binnen elke module waaruit de beroepskwalificatie bestaat. Het PE-examen Adviseur Pensioen bestaat dus uit de ontwikkelingen uit de modules Basis, Vermogen en Pensioen.

De ontwikkelingen worden getoetst aan de hand van één of meerdere toetstermen die aan de betreffende Wft-modules zijn gekoppeld. Voor een overzicht van de eind- en toetstermen die gelden vanaf 1 april 2024 verwijzen wij u naar onze website (www.cdfd.nl/downloads).

In dit document vindt u onder de kopjes [Ontwikkelingen Basis](#), [Ontwikkelingen Vermogen](#) en [Ontwikkelingen Pensioen](#) een overzicht van alle ontwikkelingen en de bijbehorende toetstermen waarop het PE-examen Adviseur Pensioen 2024 is gebaseerd.

Een ontwikkeling, die vanuit verschillende modules in de toetsmatrijs staat vermeld, wordt slechts bij uitzondering vanuit meerdere modules bevraagd.

Kenmerken

Beroepskwalificatie	: Adviseur Pensioen
Modules	: Basis, Vermogen, Pensioen
Tijdsduur	: 60 minuten
Examenvragen	: 23 vragen
Punten	: 31 punten
Zak/slaaggrens	: 68% van het maximaal te behalen aantal punten
Aantal K/B vragen	: 15 vragen (15 punten)
Aantal V/C vragen	: 8 vragen (16 punten)

Toetsmatrijs

Taxonomiecode	Aandeel taxonomie in totaalscore*	Module onderdeel	Bijbehorende ontwikkelingen	Aandeel module onderdeel in totaalscore*
KB	50%	Basis	<ul style="list-style-type: none"> • Basisbeurs • BKR • Convenant Boedelrekening • Energiemaatregelen • Fiscale wijzigingen • Klachten- en geschillenregelingen • Kostendelersnorm • Premierestitutie bij schending mededelingsplicht • Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen • Schuldhulpverlening • Stichting Tuchtraad Verzekeraars • Studiekosten • Vergelijkingskaart • Verlofregelingen • Verplichte assurantiebelasting bij dubbele vergoeding • Wet toekomst pensioenen • Wettelijk minimumloon 	15%
		Vermogen	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpassing regeling waardeoverdracht en afkoop klein pensioen • Afschaffen schenkingsvrijstelling eigen woning • Besluit experimenten pensioenregelingen zelfstandigen • Besluit KEW/SEW/BEW • Besluiten Lijfrenten • Duurzaamheidsvoorkeuren • Hervorming box 3 • Inkomstenbelasting in relatie tot vermogensadvies • Ontwikkelingen oudedagsverplichting van de directeur-grotaandeelhouder • Oplossing lijfrente-uitkering emigrant verruimd • Verzachten samentelregeling Successiewet bij bloedverwanten • Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen • Wtp: Lijfrentes • Wtp: Nabestaandenpensioen • Wtp: Ouderdompensioen 	20%

		Pensioen	<ul style="list-style-type: none"> • AFM-leidraden voor pensioenuitvoerders vanwege invoering Wet toekomst pensioenen • Hoogte loongerelateerde uitkering voor voortgezette pensioenopbouw na onvrijwillig ontslag • Update leidraad voor pensioenadviseurs • Verbod op korten pensioenpremies bij schuldsaneringsakkoord met werkgever • Verzamelbesluit pensioenen en Staffelbesluit pensioenen geactualiseerd • Wtp: Nieuw pensioensysteem • Wtp: Overgangsrecht en eerbiedigende werking • Wtp: Transitiefase 	15%
VC	50%	Basis	<ul style="list-style-type: none"> • Basisbeurs • BKR • Convenant Boedelrekening • Energiemaatregelen • Fiscale wijzigingen • Klachten- en geschillenregelingen • Kostendelersnorm • Premierestitutie bij schending mededelingsplicht • Schuldhulpverlening • Stichting Tuchtraad Verzekeraars • Studiekosten • Vergelijkingskaart • Verlofregelingen • Verplichte assurantiebelasting bij dubbele vergoeding • Wettelijk minimumloon 	5%
		Vermogen	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpassing regeling waardeoverdracht en afkoop klein pensioen • Afschaffen schenkingsvrijstelling eigen woning • Besluit experimenten pensioenregelingen zelfstandigen • Besluit KEW/SEW/BEW • Besluiten Lijfrenten • Hervorming box 3 • Inkomstenbelasting in relatie tot vermogensadvies • Ontwikkelingen oudedagsverplichting van de directeur-grotaandeelhouder • Oplossing lijfrente-uitkering emigrant verruimd • Verzachten samentelregeling Successiewet bij bloedverwanten • Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen • Wtp: Lijfrentes • Wtp: Nabestaandenpensioen • Wtp: Ouderdomspensioen 	15%

		Pensioen	<ul style="list-style-type: none"> • AFM-leidraden voor pensioenuitvoerders vanwege invoering Wet toekomst pensioenen • Hoogte loongerelateerde uitkering voor voortgezette pensioenopbouw na onvrijwillig ontslag • Update leidraad voor pensioenadviseurs • Verbod op korten pensioenpremies bij schuldsaneringsakkoord met werkgever • Wtp: Nieuw pensioensysteem • Wtp: Overgangsrecht en eerbiedigende werking • Wtp: Transitiefase 	30%
--	--	-----------------	---	-----

* Door afronding op 5% kan de som van de taxonomieaandelen per module afwijken van het percentage van het taxonomieaandeel.

Ontwikkelingen Basis

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Basis
Basisbeurs	<p>Studenten in het hoger onderwijs (hbo en universiteit) ontvangen vanaf studiejaar 2023-2024 weer een basisbeurs.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat deze ontwikkelingen op hoofdlijnen kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-186.html 	1a.3; 3b.1; 3d.2
BKR	<p>Bij het Bureau Krediet Registratie (BKR) zijn wijzigingen doorgevoerd.</p> <p>De relevante wijzigingen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de registratie voor Schuldenregeling (SR) is vanaf 1 februari 2022 omgezet in SH (schuldhulp) en SK (saneringskrediet); - de publicatie van de Handreiking gegevensuitwisseling BKR voor schuldhulpverlening. <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de relevante wijzigingen op hoofdlijnen kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.bkr.nl/zakelijk/nieuws/2021/6/wijzigingen-cki-schuldhulpverlening/ • https://www.bkr.nl/zakelijk/nieuws/2022/2/gemeenten-sluit-nu-individueel-of-als-gemeenschappelijke-regeling-aan-bij-bkr/ • https://vng.nl/sites/default/files/2021-05/handreiking-bkr.pdf 	1a.10; 1b.3; 1c.6; 1c.10; 1c.17; 3b.3
Convenant Boedelrekening	<p>Vanaf 1 juli 2022 is het Convenant Boedelrekening ingegaan. Op basis van dit convenant kunnen curatoren en bewindvoerders bij faillissement en WSNP-schuldsanering met zekerheid een boedelrekening openen bij de deelnemende banken.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat deze ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.nvb.nl/nieuws/banken-zorgen-voor-boedelrekening-bij-faillissement-en-wsnp/ 	1b.2; 1b.22; 3b.1; 3d.2

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Basis
Energemaatregelen	<p>Om de energiekosten betaalbaar te houden en energiebesparing te bevorderen heeft de overheid diverse maatregelen getroffen.</p> <p>Relevante maatregelen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de Energiebespaarlening door het Nationaal Warmtefonds; - de Investeringsubsidie Duurzame Energie en energiebesparing (de nieuwe ISDE). <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - weet dat deze maatregelen bestaan; - weet waar informatie over deze maatregelen te vinden is. <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.warmtefonds.nl/nieuws/verduurzamen-koopwoning-aantrekkelijker-voor-particulieren-en-vve's • https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/energie-thuis/vraag-en-antwoord/subsidie-isolatie-huis 	1a.3; 3b1
Fiscale wijzigingen	<p>Jaarlijks presenteert het kabinet zijn plannen voor de belastingen in het volgende jaar.</p> <p>De relevante wijzigingen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de tijdelijke wetgeving met betrekking tot de inkomstenbelasting in box 3; - het afschaffen van de eenmalige schenkingsvrijstelling voor de eigen woning. <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de relevante wijzigingen kent en een eenvoudige box 3-berekening kan maken.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-534.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-499.html • https://open.overheid.nl/documenten/dbc8b701-05db-4f38-a3fb-ea0747e34d40/file 	1a.8; 2a.1

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Basis
Klachten- en geschillenregelingen	<p>Sinds 2021 zijn er een aantal wijzigingen geweest met betrekking tot klachten- en geschillenregelingen.</p> <p>De relevante wijzigingen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de Geschillenregeling BKR is per 1 oktober 2021 bij het Kifid ondergebracht; - kleinzakelijke ondernemers kunnen vanaf 1 oktober 2023 bij Kifid terecht met verschillende soorten klachten over hun kortlopend zakelijk krediet; - tuchtrechtelijk klachtenafwikkeling van de Klachtencommissie NVI en Kigid is per 1 april 2024 bij het Kifid ondergebracht; - deelnemers met een geschil bij een pensioenfonds kunnen zich per 1 januari 2024 richten tot de Stichting Geschillen Instantie Pensioenfonds (GIP). De GIP is opgericht in het kader van de Wet toekomst pensioenen (Wtp). <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkelingen op hoofdlijnen kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.kifid.nl/geschillenregeling-bkr-gaat-over-naar-kifid/ • https://www.kifid.nl/kifid-vanaf-oktober-2023-ook-voor-kortlopend-krediet-klachten-mkb/ • https://nvi.nl/nieuws/afwikkeling-tuchtklachten-per-1-april-2024-via-kifid • https://www.pensioenfederatie.nl/actueel/nieuws/2023/maart/pensioendeelnemer-krijgt-eigen-geschilleninstantie • www.geschilleninstantiepensioenfonds.nl 	<p>1f.5; 1f.21; 3c.1</p>
Kostendelersnorm	<p>Vanaf 1 januari 2023 is de kostendelersnorm aangepast. De relevante aanpassing is de verschuiving van de leeftijdsgrens.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-499.html 	<p>1a.3; 1e.6; 3b.1; 3b.3; 3d.2</p>

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Basis
<p>Premierestitutie bij schending mededelingsplicht</p>	<p>De Wijzigingswet financiële markten 2022-II wijzigt relevante wet- en regelgeving.</p> <p>De relevante wijziging is de aanpassing van artikel 7:930 van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het recht op premierestitutie door de verzekeraar.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling op hoofdlijnen kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-57.html • https://wetten.overheid.nl/BWBR0005290/2024-01-01/0#Boek7_Titeldeel17_Afdeling1_Artikel930 	<p>1f.7; 1f.12; 1f.29; 1f.30; 1f.36; 1f.37; 1g.12; 1g.22; 3d.1</p>
<p>Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen</p>	<p>De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), het Verbond van Verzekeraars (Verbond), de Vereniging van Financieringsondernemingen in Nederland (VFN), de Stichting Fraudebestrijding Hypotheken (SFH) en Zorgverzekeraars Nederland (ZN) hebben het Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen (PIFI) herzien.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling op hoofdlijnen kent.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/actueel/vergunning-voor-financiële-instellingen-om-info-over-fraude-te-delen 	<p>1b.3; 1f.27; 1f.39; 1f.40</p>

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Basis
Schuldhelpverlening	<p>Vanaf de start van het actieplan Brede Schuldenaanpak zijn er verschillende maatregelen getroffen rond de schuldhelpverlening.</p> <p>De relevante maatregelen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het Landelijk Convenant Vroegsignalering; - het Schuldenknooppunt; - het moratorium voor de slachtoffers van de kinderopvangtoeslag-affaire (KOTA); - de Wet kwaliteit incassodienstverlening; - de wijziging van de Faillissementswet ter verbetering van de doorstroom van de gemeentelijke schuldhelpverlening naar de wettelijke schuldsaneringsregeling natuurlijke personen (Wsnp). Dit heeft gevolgen voor de voorwaarden en looptijd van het wettelijke en minnelijke schuldregelingstraject. <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de relevante maatregelen op hoofdlijnen kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.nvbk.nl/thema/vroegsignalering • https://www.nvbk.nl/thema/schuldenknooppunt • https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2021/03/02/pauzek-nop-op-schulden-gedupeerde-ouders-van-kracht • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-186.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-87.html • https://vng.nl/nieuws/vanaf-1-juli-2023-is-de-aflosperiode-van-de-msnp-18-maanden 	1a.3; 1a.11; 1a.12; 1f.39; 1f.40; 3b.1; 4a.2
Stichting Tuchtraad Verzekeraars	<p>Vanaf 9 februari 2021 is de Tuchtraad Financiële Dienstverlening (Assurantiën) ondergebracht in een onafhankelijke stichting: de Stichting Tuchtraad Verzekeraars.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.verzekeraars.nl/publicaties/actueel/onafhankelijke-tuchtraad-financi%C3%ABle-dienstverlening-assuranti%C3%ABn-verder-als-stichting 	1f.5; 1f.21; 3c.1

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Basis
Studiekosten	<p>Op het gebied van studiekosten zijn wijzigingen doorgevoerd. De relevante wijzigingen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het verbod vanaf 1 augustus 2022 om een studiekostenbeding met medewerkers aan te gaan volgens de wet of CAO verplichte scholing; - vanaf 1 januari 2021 kunnen ex-werknemers van hun werkgever scholing krijgen die is vrijgesteld van loonheffing. Hierdoor wordt (om)scholing toegankelijker gemaakt. <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat deze ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.eerstekamer.nl/behandeling/20220706/publicatie_wet_4/document3/f=vludg07v67yq.pdf 	1a.3; 3b.1; 3d.2
Vergelijkingskaart	<p>Op 1 april 2023 is de vergelijkingskaart geïntroduceerd. De vergelijkingskaart vervangt het dienstverleningsdocument (DVD).</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2023-9903.html • https://www.afm.nl/nl-nl/sector/themas/dienstverlening-aan-consumenten/klantrelatie/vergelijkingskaart 	1f.2; 1f.3; 2b.4; 3b.1
Verlofregelingen	<p>De Eerste Kamer heeft op 12 oktober 2021 het Wetsvoorstel betaald ouderschapsverlof aangenomen, waardoor het wettelijke recht op ouderschapsverlof ook is aangepast.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling op hoofdlijnen kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ouderschapsverlof/invoering-van-2-maanden-betaald-ouderschapsverlof 	1a.3; 3b.1; 3d.2

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Basis
Verplichte assurantiebelaasting bij dubbele vergoeding	<p>Vanaf 1 januari 2022 is een gedeeltelijke vrijstelling van de assurantiebelaasting bij een dubbele vergoeding vervallen. Een adviseur die zowel een vergoeding van de klant ontvangt als een vergoeding van de verzekeraar bij advies over schadeverzekeringen is over de beide vergoedingen assurantiebelaasting verschuldigd.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling op hoofdlijnen kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://download.belastingdienst.nl/belastingdienst/docs/vrag_antw_assurbel_ib8091z4fd.pdf 	1d.11; 2a.1; 3b.1
Wet toekomst pensioenen	<p>De Wet toekomst pensioenen leidt vanaf 1 juli 2023 tot een herziening van het huidige pensioenstelsel onder andere met betrekking tot het ouderdomspensioen en het nabestaandenpensioen.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - weet welke pensioenregeling standaard wordt; - weet dat dit voor ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen gevolgen heeft; - de verlaging van de startleeftijd kent. <p>Bron</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-216.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-218.html • https://wetten.overheid.nl/BWBR0020892/2023-07-01 	1d.18
Wettelijk minimumloon	<p>Er zijn wijzigingen doorgevoerd in het wettelijk minimumloon. Relevante ontwikkelingen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de eenmalige extra verhoging van het wettelijk minimumloon met 10,15% op 1 januari 2023. Dit heeft gevolgen voor de hoogte van de sociale uitkeringen; - de invoering van een wettelijk minimum uurloon in plaats van de vaste minimum maand-, week- en daglonen vanaf 1 januari 2024. <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling op hoofdlijnen kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-sociale-zaken-en-werkgelegenheid/nieuws/2022/11/18/minimumloonbedragen-per-1-januari-2023 • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-247.html • https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/minimumloon/bedrag-en-minimumloon/bedragen-minimumloon-2024 	1a.3; 1d.8; 1d.9; 3b.1

Ontwikkelingen Vermogen

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Vermogen
Aanpassing regeling waardeoverdracht en afkoop klein pensioen	<p>Op 1 januari 2023 is de regeling voor waardeoverdracht en afkoop klein pensioen aangepast. De aanpassing heeft gevolgen voor de collectieve beëindiging van deelname aan een pensioenregeling.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent en kan toepassen. De afkoopmogelijkheid van klein netto pensioen en netto lijfrente behoort niet tot deze ontwikkeling.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-387.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-497.html 	1o.1; 1o.2; 1o.3; 2h.3; 3d.3
Afschaffen schenkingsvrijstelling eigen woning	<p>Vanaf 1 januari 2024 is de eenmalig verhoogde schenkingsvrijstelling voor de eigen woning afgeschaft. Schenkingen uit 2022 en 2023 waarbij een beroep is gedaan op deze eenmalig verhoogde schenkingsvrijstelling, moeten uiterlijk in respectievelijk 2024 en 2025 zijn besteed aan de eigen woning.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat deze ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-532.html 	1m.7; 2g.2; 2g.5; 2h.3; 3d.3
Besluit experimenten pensioenregelingen zelfstandigen	<p>Vanaf 1 juli 2023 is de experimentbepaling zelfstandigen opgenomen in de Pensioenwet. Deze bepaling maakt het mogelijk dat zelfstandigen, bij wijze van experiment, toegang krijgen tot pensioenopbouw in de tweede pijler. Doel van dit experiment is te onderzoeken of deze mogelijkheid zelfstandigen stimuleert te sparen voor de oude dag.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-221.html 	1b.1; 1e.2; 1m.12; 1o.3; 2d.3; 2g.5; 2g.6; 2h.1; 3b.2; 3b.3; 3b.4; 3c.3; 3c.4

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Vermogen
Besluit KEW/SEW/BEW	<p>Vanaf 16 maart 2023 is het besluit over de KEW/SEW/BEW en vóór 2001 bestaande kapitaalverzekeringen in box 3 uitgebreid met twee goedkeuringen. De goedkeuringen gaan over de aflossing van de eigenwoningschuld met de verkoopopbrengst vóórdat de KEW/SEW/BEW tot uitkering is gekomen en over de situatie dat de rekeninghouder van een SEW of eigenaar van een BEW tijdens de looptijd geen eigenwoningschuld heeft.</p> <p>Gebruikmaking van de goedkeuring betekent dat het vervreemdingssaldo en de eigenwoningreserve herrekend moeten worden.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent en kan toepassen, inclusief de gevolgen voor een eventuele eigenwoningschuld.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2023-8905.html 	<p>1o.1; 1m.1; 2h.1; 2g.2; 2g.3</p>
Besluiten Lijfrenten	<p>Vanaf 13 december 2021 is het Verzamelbesluit Lijfrenten gewijzigd. De wijzigingen bevatten een aantal relevante goedkeuringen. Daarnaast is vanaf 21 juli 2022 het Beleidsbesluit aanpassing looptijd wegens (getemporiseerde) verhoging van de AOW-leeftijd gewijzigd. In de Fiscale verzamelwet 2023 is de maatregel in onderdeel 4.2.9 van het Verzamelbesluit Lijfrenten gecodificeerd.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat deze ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2021-48029.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2022-19651.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-530.html 	<p>1b.2; 1b.5; 1b.10; 1m.1; 1m.6; 1n.1; 1n.2; 1n.7; 1o.1; 1o.2; 2g.10; 2h.1; 3c.3</p>

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Vermogen
<p>Duurzaamheidsvoorkeuren</p>	<p>In augustus 2022 is de gedelegeerde verordening MiFID II aangepast. Beleggingsondernemingen moeten sindsdien duurzaamheidsvoorkeuren van een klant meenemen in het advies of beheer. Sinds 2023 moet met gebruik van verplichte templates aanvullende productinformatie worden verstrekt over de duurzaamheidskenmerken.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-350.pdf • https://www.esma.europa.eu/sites/default/files/2023-04/ESMA35-43-3172_Guidelines_on_certain_aspects_of_the_MiFID_II_suitability_requirements_NL.pdf (alleen richtsnoeren 16, 26 t/m 29, 57, 73, 81 t/m 84, 88, 106 en 111) 	<p>1b.16; 1d.5; 1g.8; 1l.1; 1l.2; 1m.11</p>
<p>Hervorming box 3</p>	<p>Het kabinet wil een nieuw stelsel in box 3 invoeren op basis van het werkelijk behaalde rendement. Tot de invoering van dit nieuwe stelsel geldt sinds 1 januari 2023 de Overbruggingswet box 3.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat deze ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-534.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-499.html 	<p>1e.2; 1m.2; 2d.1; 2d.2; 2g.2; 2g.5</p>

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Vermogen
Inkomstenbelasting in relatie tot vermogensadvies	<p>De politiek wijzigt regelmatig fiscale regels, wat van invloed kan zijn op het advies van de adviseur Vermogen. Naast fiscale wijzigingen die eventueel als een aparte ontwikkeling zijn opgenomen, zijn de meest relevante wijzigingen in de afgelopen drie jaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aanpassing inkomensbegrip afbouw algemene heffingskorting; - uitfasering inkomensafhankelijke combinatiekorting; - afschaffing middelingsregeling; - afschaffing opbouw fiscale oudedagsreserve (FOR); - aanpassing leegwaarderatio; - invoering tweeschijvenstelsel box 2; - afschaffing doelmatigheidsmarge gebruikelijk loon; - invoering Wet excessief lenen bij eigen vennootschap; - toepassing hardheidsclausule bij afkoop lijfrenteverzekerings voor meerderjarig invalide kind; - verlaging MKB-winstvrijstelling. <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat deze ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-531.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-532.html • https://www.rijksoverheid.nl/documenten/besluiten/2023/02/22/mededeling-over-toepassen-hardheidsclausule • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-499.html 	<p>1c.3; 1c.5; 1e.2; 1m.2; 1m.6; 1o.1; 2d.1; 2d.2; 2g.2; 2g.5; 3b.1</p>

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Vermogen
Ontwikkelingen oudedagsverplichting van de directeur-groootaandeelhouder	<p>Een directeur-groootaandeelhouder kan zijn oudedagsverplichting (ODV) in de vennootschap aanhouden, maar ook omzetten in een bancaire of verzekerde lijfrente. De Belastingdienst heeft hierover verschillende V&A's gepubliceerd.</p> <p>De meest relevante V&A's in de afgelopen drie jaar zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - V&A 18-04 Oudedagsverplichting gedeeltelijk aanwenden voor verkrijgen lijfrenteproduct; - V&A 21-009 Geërfd recht op ODV-termijnen aanwenden voor verkrijgen lijfrenteproduct door één van de erfgenamen; - V&A 20-008 ODV-uitkeringsrecht erfgenaam aanwenden voor direct ingaande tijdelijke nabestaandenlijfrente, die uitkeert aan de erfgenaam zelf. <p>Daarnaast geldt er nieuwe wetgeving voor het omzetten in een lijfrente van een al ingegane ODV en van een ODV nadat de AOW-leeftijd plus vijf jaar is bereikt.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://centraalaanspreekpuntpensioenen.belastingdienst.nl/publicaties/va-18-004-v160922/ • https://centraalaanspreekpuntpensioenen.belastingdienst.nl/publicaties/va-21-009-v211223/ • https://centraalaanspreekpuntpensioenen.belastingdienst.nl/publicaties/va-20-008-v220520/ • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-532.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2023-6305.html 	<p>1c.4; 1m.1; 2g.5; 2g.6</p>
Oplossing lijfrente-uitkering emigrant verruimd	<p>Bij de aankoop van een periodieke uitkering met expirerend lijfrentekapitaal kunnen zich complicaties voordoen als de klant op het moment van aankoop in het buitenland woont. Begin 2018 heeft het Verbond van Verzekeraars in een circulaire een oplossing hiervoor gepubliceerd. In januari 2022 is deze oplossing verruimd.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de verruiming van de oplossing kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.verzekeraars.nl/publicaties/actueel/regeling-lijfrente-buitenland-verruimd 	<p>1o.1; 1o.2; 2h.1; 2i.1; 2i.2; 3d.1; 3d.2</p>

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Vermogen
Verzachten samentelregeling Successiewet bij bloedverwanten	<p>In een besluit van 13 april 2022 is goedgekeurd dat onder bepaalde voorwaarden de samentelregeling in de Successiewet niet van toepassing is op bloedverwanten.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat deze ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2022-10935.html 	1m.7; 2d.2; 2g.2
Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen	<p>In 2021 is de Wet bedrag ineens, RVU (Regeling voor Vervroegde Uittreding) en verlofsparen gedeeltelijk in werking getreden. Dat geldt voor het wetsonderdeel verlofsparen en het grootste deel van het wetsonderdeel RVU. Het wetsonderdeel bedrag ineens zal op een nader te bepalen tijdstip in werking treden.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de gevolgen van deze ontwikkeling voor de (ex-)werknemer kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-20.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2021-21.html • https://www.eerstekamer.nl/wetsvoorstel/36154_wet_herziening_bedrag_ineens#p1 	1b.1; 1e.2; 1m.1; 1m.12; 1o.1; 2g.5; 2h.1; 2i.2; 3b.3; 3b.4; 3c.3; 3d.2
Wtp: Lijfrentes	<p>Vanaf 1 juli 2023 is de Wet toekomst pensioenen in werking getreden. Een aantal onderdelen van de wet heeft een andere inwerkingtredingsdatum. Voor lijfrentes heeft dit gevolgen voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de berekening van de jaarruimte; - de berekening van de reserveringsruimte; - de maximale leeftijd waarop gebruik gemaakt kan worden van de jaar- en reserveringsruimte; - de minimale duur van een oudedagslijfrente die ingaat na de AOW-leeftijd. <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-216.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-218.html 	1b.1; 1m.1; 1m.6; 2g.2; 2g.5; 2h.1; 3b.4

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Vermogen
Wtp: Nabestaandenpensioen	<p>Vanaf 1 juli 2023 is de Wet toekomst pensioenen in werking getreden. Een aantal onderdelen van de wet heeft een andere inwerkingtredingsdatum. Voor het nabestaandenpensioen heeft dit gevolgen voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het partnerbegrip en de voorwaarden waaraan een gezamenlijke huishouding moet voldoen; - de maximale leeftijd waarop een wezenpensioen wordt uitgekeerd; - de vaststelling van de hoogte van het nabestaandenpensioen; - de tijdelijke voortzetting ervan en de mogelijkheden/gevolgen van uitruil na een ontslag; - opgebouwde aanspraken op het nabestaandenpensioen. <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-216.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-218.html 	<p>1b.3; 1e.2; 1m.12; 1n.8; 1o.3; 2d.3; 2g.5; 2g.6; 2h.1; 2i.2; 3b.3; 3d.2</p>

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Vermogen
<p>Wtp: Ouderdompensioen</p>	<p>Vanaf 1 juli 2023 is de Wet toekomst pensioenen in werking getreden. Een aantal onderdelen van de wet heeft een andere inwerkingtredingsdatum. Voor het ouderdompensioen heeft dit gevolgen voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de soorten pensioenovereenkomsten waarbinnen een deelnemer ouderdompensioen kan opbouwen; - het vaststellen van de pensioenpremie; - de minimale datum waarop het ouderdompensioen in mag gaan; - de wijze waarop een deelnemer verplicht over zijn pensioenregeling moet worden geïnformeerd; - opgebouwde aanspraken op ouderdompensioen. <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Afbakening:</p> <ul style="list-style-type: none"> - van belang is dat kandidaten weten dat ook opgebouwde aanspraken op ouderdompensioen kunnen wijzigen; - van belang is dat kandidaten de kenmerken van de verschillende pensioenovereenkomsten kennen, voor zover relevant als onderdeel van een vermogensadvies; - tijdelijke mogelijkheid verhogen maximale premie voor compensatie hoort niet tot de ontwikkeling. <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-216.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-218.html 	<p>1b.1; 1e.2; 1m.12; 1n.8; 1o.3; 2d.3; 2g.5; 2h.1; 3b.3; 3d.2</p>

Ontwikkelingen Pensioen

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Pensioen
AFM-leidraden voor pensioenuitvoerders vanwege invoering Wet toekomst pensioenen	<p>De Wet toekomst pensioenen brengt voor pensioenuitvoerders een aantal verplichtingen met zich mee. Enkele verplichtingen zijn geformuleerd als open normen. Om pensioenuitvoerders richting en duidelijkheid te geven bij de invulling hiervan, heeft de AFM enkele leidraden uitgebracht. Het gaat om de leidraad keuzebegeleiding, de leidraad communicatieplan en de leidraad opdrachtbevestiging.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.afm.nl/nl-nl/sector/pensioenuitvoerders/publicaties/leidraden 	1c.6; 1c.7; 2a.5; 2f.1; 2j.5; 3d.2; 3f.1; 3f.3
Hoogte loongerelateerde uitkering voor voortgezette pensioenopbouw na onvrijwillig ontslag	<p>Voortgezette pensioenopbouw na het einde van de dienstbetrekking als gevolg van onvrijwillig ontslag is mogelijk indien en voor zover een loongerelateerde uitkering wordt ontvangen. De Belastingdienst geeft in een V&A aan dat de uitkering tenminste op bijstandsniveau dient te zijn. Dit geldt ook voor DGA's.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://centraalaanspreekpuntpensioenen.belastingdienst.nl/publicaties/va-21-003-v210205/ 	1g.1; 1h.3; 1h.17; 1i.4; 1j.15; 2c.1; 2g.6; 3c.2; 3f.3; 3g.1

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Pensioen
<p>Update leidraad voor pensioenadviseurs</p>	<p>In augustus 2023 heeft de AFM een update gepubliceerd van de Leidraad tweedepijlerpensioenadvies uit 2018. Vanwege de invoering van de Wet toekomst pensioenen en de pensioentransitie is de leidraad geactualiseerd en aangevuld.</p> <p>Er is tevens een tijdelijke bijlage toegevoegd aan de leidraad. Deze ziet op aanvullende thema's tijdens de transitiefase. Zoals wel of niet kiezen voor eerbiedigende werking van de premiestafel en eventuele compensatie.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://www.afm.nl/nl-nl/sector/actueel/2023/juli/update-leidraad-pensioenadvies 	<p>1c.12; 1d.5; 1e.7; 2c.1; 2c.2; 2e.2; 2f.2; 2g.1; 2g.8; 2j.5; 3a.1; 3a.2; 3d.1; 3d.2; 3d.3; 3d.4; 3f.2</p>
<p>Verbod op korten pensioenpremies bij schuldsaneringsakkoord met werkgever</p>	<p>Door een wijziging van de Faillissementswet (artikel 369, lid 4) is sinds 1 januari 2023 wettelijk vastgelegd dat onder "rechten van werknemers" mede wordt verstaan vorderingen van werknemers tot betaling door hun werkgever van pensioenpremies aan de pensioenuitvoerder. De rechten van werknemers – en dus de pensioenpremies – mogen niet gekort worden als gevolg van een schuldsaneringsakkoord in de zin van de WHOA dat de werkgever heeft gesloten met schuldeisers ter voorkoming van een faillissement.</p> <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2022-491.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/behandelddossier/stb-2022-492.html 	<p>1h.19; 2j.5; 3f.3</p>

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Pensioen
<p>Verzamelbesluit pensioenen en Staffelbesluit pensioenen geactualiseerd</p>	<p>In verband met de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen is vanaf 1 juli 2023 het Verzamelbesluit pensioenen uit 2018 geactualiseerd en samengevoegd met het Klein verzamelbesluit pensioenen uit 2020. Een groot aantal eerdere goedkeuringen is vervallen vanwege codificatie. Bepaalde onderdelen hebben hun belang verloren en sommige onderdelen zijn verduidelijkt.</p> <p>Nieuw is:</p> <ul style="list-style-type: none"> - onderdeel 3.7: Aanwijzing regelingen die na door DNB of AFM opgelegde maatregelen of op grond van een rechterlijke uitspraak moeten worden aangepast aan de Pensioenwet; - onderdeel 3.8: Aanwijzing pensioenregelingen in verband met overgang naar nieuw pensioenstelsel van twee afzonderlijke delen op verschillende momenten. <p>Het Staffelbesluit pensioenen is geactualiseerd in verband met de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen per 1 juli 2023.</p> <p>Relevante wijzigingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - verdwijnen event-toets indien oude pensioenen worden ingevaren; - de premiestaffels zijn berekend op basis van de meest actuele overlevingstafels; - de premiestaffel voor de leeftijdsklasse 20 tot en met 24 is onder voorwaarden toegestaan voor de werknemer van 18 en 19 jaar. <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2023-18570.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2023-18466.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2023-25923.html 	<p>1h.22</p>

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Pensioen
<p>Wtp: Nieuw pensioensysteem</p>	<p>Vanaf 1 juli 2023 is de Wet toekomst pensioenen (Wtp) in werking getreden. Voor het advies betekent dit dat :</p> <ul style="list-style-type: none"> - uitsluitend nog pensioenopbouw kan plaatsvinden binnen drie soorten premieovereenkomsten, met verschillende kenmerken; - het vaststellen van de totale pensioenpremie van de pensioenregeling wijzigt. - de wettelijke deelnameleeftijd in de pensioenregeling is verlaagd naar 18 jaar; - er een aanpassingsmechanisme is die de fiscale premieruimte wijzigt in de toekomst; - de wachttijd in de pensioenregeling verdwijnt en de drempelperiode wijzigt; - het deelnemingsjarenpensioen verdwijnt; - de wijze van opbouwen van nettopensioen wijzigt; - er nu een wettelijke termijn is voor aankoop van pensioenuitkeringen; - inhaal en inkoop van niet gebruikte pensioenruimte wijzigt; - de pensioenuitvoerder dient te beschikken over een klachten- en geschillenprocedure en dient aangesloten te zijn bij een geschilleninstantie. <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-216.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-218.html • https://wetten.overheid.nl/BWBR0020892/2023-07-01 	<p>1a.4, 1e.2; 1f.2; 1f.5; 1g.5; 1g.8; 1g.13;1h.3; 1h.12; 1h.13; 1h.16; 1i.5; 1i.10; 2g.5; 2g.6; 2g.8; 2j.4; 2j.5; 3b.2; 3d.1; 3d.2; 3d.3; 3f.2</p>

Ontwikkeling	Toelichting	Toetsterm(en) Pensioen
Wtp: Overgangsrecht en eerbiedigende werking	<p>Vanaf 1 juli 2023 is de Wet toekomst pensioenen (Wtp) in werking getreden. Invoering van de Wtp betekent dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bestaande pensioenregelingen tot een bepaalde datum mogen worden voortgezet en gewijzigd met behoud van overgangsrecht; - bepaalde pensioenregelingen ook na de overgangsperiode nog voortgezet mogen worden; - premievrije voortzetting vanwege arbeidsongeschiktheid onder voorwaarden mogelijk is op basis van overgangsrecht; - er een wettelijke fiscale staffel voor premierregelingen is die vallen onder overgangsrecht. <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-216.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-218.html • https://wetten.overheid.nl/BWBR0020892/2023-07-01 	<p>1g.1; 1g.6; 1g.8; 1h.5; 1h.8; 1h.10; 1h.13; 1h.17; 1h.20; 1i.4; 2c.1; 2f.2; 2g.6; 2g.8; 2j.4; 2j.5; 3a.1; 3d.5; 3f.2</p>
Wtp: Transitiefase	<p>Vanaf 1 juli 2023 is de Wet toekomst pensioenen (Wtp) in werking getreden. Invoering van de Wtp betekent dat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Veel werkgevers moeten een transitieplan opstellen; - de pensioenuitvoerder een implementatieplan moet opstellen inclusief een communicatieplan. <p>Er wordt verwacht dat de kandidaat de ontwikkeling kent en kan toepassen.</p> <p>Afbakening: de kandidaat moet het implementatieplan en het communicatieplan kunnen interpreteren en uitleggen; compensatie van groepen deelnemers plaats gaat vinden.</p> <p>Bron:</p> <ul style="list-style-type: none"> • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-216.html • https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2023-218.html • https://wetten.overheid.nl/BWBR0020892/2023-07-01 	<p>1g.3; 1g.6; 1h.3; 1h.13; 2a.4; 2a.5; 2e.4; 2g.8; 2j.2; 2j.4; 2j.5; 3d.1</p>

Dit document is onder voorbehoud, omdat de wijzigingsregeling 2024 van de Regeling eindtermen en toetstermen Wft nog niet gepubliceerd is. Dit document is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. De verstrekte informatie is uitsluitend indicatief en kan op ieder moment zonder verdere aankondiging worden gewijzigd.